

СТАНОВИЩЕ

от проф. днк Мария Антонова Шнитер, ПУ „Паисий Хилендарски“
във връзка с провеждане на конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ в
Област на висшето образование 2. Хуманитарни науки; Професионално направление
2.4. Религия и теология (Християнско изкуство), обявен в ДВ 99/20.11.2020 г.

Със заповед № Р33-610 от 18.02. 2021 г. съм определена за член на научно жури в описания по-горе конкурс. В конкурса за ‘доцент’, обявен в Държавен вестник, бр. бр.99/20.11.2020 г. и в интернет-страница на Пловдивски университет "Паисий Хилендарски" за нуждите на катедра „Теология“ към Философско-исторически факултет, като единствен кандидат участва гл. ас. д-р Адриана Христославова Любенова от същата катедра.

1. Общо представяне на процедурата и кандидата

Познавам Адриана Любенова от началото на нейното обучение в Пловдивския университет (2009) и работата ѝ като хоноруван преподавател (2012) и съм имала възможност да проследя целия ѝ академичен и творчески път на развитие. Веднага ще заявя, че нейното ангажиране с изграждането на пловдивската Теология е важен фактор в укрепването на катедрата като научно, образователно и административно звено.

В установения от закона срок д-р А. Любенова е внесла комплект документи, които отговарят на формалните изисквания. Тя се включва в обявения конкурс с три монографии, три студии и десет статии. Една от монографиите съдържа защитения от нея през 2014 г. дисертационен труд на тема „Мозаичното изкуство в късноантичния Филипопол“, а другите две – „Слово и образ“ (2013) и в по-малка степен „Подовите мозайки от Филипопол“ (2021) са тематично свързани с обявения конкурс.

Трите студии (две от тях публикувани преди защитата на дисертацията), както и статиите (половината от тях също преди 2014 г.) са почти изцяло в областта на християнското изкуство и са публикувани предимно в сборници от конференции у нас и в чужбина.

2. Обща характеристика на дейността на кандидата

В научната дейност на кандидатката в периода след защитата на докторската ѝ дисертация се очертават две основни тематични области. Първата е представена от статиите, представени първоначално като доклади на научни форуми, които изследват руско-българските контакти и влияния в областта на църковното изкуство. Макар и с ограничен обем поради формалните изисквания на съответните редакционни колегии, те спомагат за очертаването на общите характеристики на тези културни взаимодействия. Втората тематична област е по-категорично фокусирана върху изучаването на богатото културно-историческо наследство на Пловдив. Тук специално искам да обърна внимание на студията „Литургията и символиката на изображенията в раннохристиянските мозайки на Филипопол“ (2016) и на статиите „Особености на религиозния живот във Филпопол“ (2016) и „За мозаистите“ (2019). Те свидетелстват от една страна за задълбоченото познаване на особеностите на творческия труд в късната античност от страна на А. Любенова, а от друга – за способността ѝ за аналитично вглеждане в религиозния и културно-историческия контекст.

Четири от десетте статии са написани в съавторство. Липсват документи за разпределянето на авторските права.

Основният труд, с който д-р Любенова участва в конкурса, е монографията „Подовите мозайки от Филипопол“ (2021). В нея за първи път се представя подробна и обобщена информация за достъпните и известни до момента обекти на религиозната и светската архитектура от периода IV-VI век. Каталогът, включващ детайлно описание на публикуваните досега мозаечни платна в девет археологически обекта на древния град, несъмнено демонстрира високия професионализъм на кандидатката в изследваната област и със сигурност ще послужи като основа на бъдещи аналитични проучвания.

Монографията започва с формулиране на нерешения проблем за българската терминология в изкуствознанието. За съжаление читателят остава неудовлетворен от липсата поне на първоначален опит за примерно дефиниране на някои от основните

използвани по-нататък понятия и термини. Бих препоръчала в бъдеще тази липса да бъде запълнена. Потребността от един илюстриран речник на термините в мозаечното изкуство на български език е безусловна, макар подобна изследователска задача далеч да надхвърля тематичните граници на настоящия конкурс.

В полза на читателите би било и по-ясното структуриране на изложението – липсват дори координатите (или ако щете – адресите!) на описаните археологически обекти (с изключение на този на ул. Пушкин 4). Особено важно е при бъдеща доработка да се дадат ясни сведения относно произхода и авторските права на използваните илюстрации, което би насърчило едно професионално заснемане и публикуване на натрупаните археологически данни.

Друга предстояща задача е полагането на описаните сгради с ритуално предназначение в по-широкия контекст на религиозния живот на Филипопол и древна Тракия в периода на налагането на християнството като (единствена) официална религия в Римската империя. Това ще даде възможност за литургичен анализ на запазените мозаечни изображения и така ще допринесе за изграждане на една по-цялостна представа за историята и обществените функции на църковното изкуство.

3. Допълнителни бележки

Наред с научните приноси на д-р Любенова, важно е да отбележим проявяваната от нея изключителна активност в преподавателската работа – както аудиторно (тя е подготвила и води 9 различни учебни дисциплини), така и извънаудиторно. Организираните от нея студентски дейности – учебни екскурзии, организирани и участие в изложби и научни конференции, масовото включване на студентите от специалността Теология в проекта „Студентски практики“, в различни медийни изяви – допринасят за изграждане на академичен дух и усещане за общност както между нашите възпитаници, така и в академичната колегия. Работата ѝ по изографисване на университетския параклис „Св. Паисий Хилендарски“ съвместно със студентите от ателието по иконопис ще остави трайна следа в духовната история на нашия университет. Паралелните усилия, които А.

Любенова полага в работата си като член на УС на Асоциацията на българските училища в чужбина (АБУЧ), отнемат много от времето, което тя би могла да посвети на собственото си научно израстване, но от друга страна допринасят за популяризирането на българския език и култура по света и отварят пътища за българите от цял свят към родината (и към родните университети). Надявам се в бъдеще тя да успее да постигне нелекия баланс между своето академично развитие и обществените си ангажименти.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на всичко казано дотук може да се обобщи, че кандидатът за заемане на академичната длъжност „доцент“ д-р Адриана Христославова Любенова е представила за участие в конкурса документи и материали, които отговарят на изискванията на ЗРАС в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Кандидатката в конкурса е представила значителен брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС ‘доктор’, които съдържат оригинални научни приноси. Научната и преподавателската квалификация на Адриана Любенова е несъмнена.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни приноси, намирам за основателно да дам своята положителна оценка и да препоръчам на почитаемото Научно жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Философско-историческия факултет за избор на Адриана Христославова Любенова на академичната длъжност ‘доцент’ в ПУ „Паисий Хилендарски“ по професионално направление 2.4. *Религия и теология*, в научната специалност *Теология – Църковно изкуство*, за нуждите на Катедра Теология.

19.04.2021 г.

Изготвил становището:

(проф. днк Мария Шнитер)